

Førstereisguttkurs på Thorøya

Stedet var Thorøya. Ble igangsatt av A/S Thor Dahl med kaptein Niemann og stuert Naubert Nilsen som ledere.

RAGNAR IVERSEN

Kaptein Niemann var aktiv seilende som kaptein. Stuert Naubert Nilsen hadde tidligere vært stuert på kokeriet «Thorshavet».

I tillegg hadde man besøk av dr. Johan Knapp som fortalte om faren med omgang med representanter for det svake kjønn i fremmede havner.

Stuerten var til vanlig på «huset» på lageret på kaien. Hver høst når hvalflåten skulle ut og klargjøring av hvalflåten var i full gang, og mannskapene ennå ikke hadde flyttet om bord for alvor, var ikke byssa om bord bemannet.

Da kom stuert Naubert Nilsen inn i bildet. Da som sjef for mat og matstell på spisestedet på kaien. Den lå på sørsiden av lageret, i en liten sidebygning. Her fant man stuerten gjerne i gang med å skrelle poteter, og med pipen i munnen.

Tø måneder

Kurset begynte på forsommeren, og skulle vare rundt to måneder. Vi begynte vår opplæring om bord i hvalbåten «Niern». Det hadde også vært et kurs året før. Da hadde det vært både maskin-, dekk- og bysseopplæring.

Dette året, sommeren 1958, var det kun dekk og bysseopplæring det var fokus på. Kaptein Niemann var sjef for dekkopplæring og stuert Nilsen i byssa.

Under sommeren ble «Niern» solgt, og vi flyttet over på hvalbåten «Thorarinn».

I byssa var vi fem gutter i 15-års alderen. Det var Kristoffer Halvorsen fra Andebu. En Hansen og Durbeck og under tegnede fra Sandefjord, samt Olav Moen fra Toten.

Vi bodde om bord og skulle lære oss rutiner i det å være om bord i et skip. I byssa gikk det på matlaging, med potet-skrelling og rengjøring, samt matlaging.

«THORSHOPE»: I midten, kaptein Olaf Niemann på besøk om bord i Framnæsbygget «Thorshope» i tiden som rederirepresentant for A/S Thor Dahl i Montreal. Til venstre kaptein Andreas Gjevik fra Smøla som senere ble rederiet representant samme sted.

FOTO: THOR DAHL ARKIVET

Vi som den gang tilhørte i byssa, hadde et veddemål gående med stuerten. Stuerten bodde hjemme, og kom med bussen på morgenen.

Og som seg hør og bør så var han tidlig ute! Han var jo vant til det fra aktiv byssetjeneste. Veddemålet gikk ut på at om vi som hadde vår plass i byssa var oppe før han kom om morgenen, fikk vi 50 øre hver av ham, men var ikke vi oppe til tiden han entret gangveien, skulle han ha tilbake sine 50 ører.

Vi greide sånn noenlunde å tørne ut

til tiden, og mer enn en gang satt man i morgensolen ved siden av kappen forut og skrelte poteter til dekksgjengens store irritasjon, da de lå og sov rett under.

Vi hadde ofte besøk av havnelos Clausen, og han og stuerten hadde mange koselige samtaler ved kaffebordet. Vi ble vel også føret med noen saltbarkede sjøhistorier innimellom.

Pikke rust og male

Opplæringen gikk ut på for dekksgjengen å lære å pikke rust og male. Alle var

med på å ro i livbåt. En av oppgavene vi fikk var å klatre i pinneleider.

Da den nybygde «Thorsvaag» lå langs kaien, med baugen pekende mot byen måtte vi klatre opp fra livbåten, og entre «Thorsvaag» via baugen. Det var ingen spøk da baugen til «Thorsvaag» var veldig utoverhengende, og vi hadde ingen solid skuteside å lene oss mot. Men, det var jo en teknikk som skulle læres.

Senere la også «Jakinda», tilhørende Anders Jahres rederi, seg til på Sigrunnen. Vi fikk en tur dit også, og fikk om-

FØROGNÅ

1958

Saker og ting som
setter minnene i sving

Søndagsskolen

Veldig mange av oss som vokste opp i etterkrigstida gikk på søndagsskolen. Hver gang vi var der ble det stemplet en stjerne på frammeteket, og etter tredje stjerna ble det klistret på en gullstjerne og gjennom året var det selvsagt om å gjøre at kortet inneholdt flest mulig gullstjerner.

Mange vil nok kjenne igjen motivet på kortet som vi ser her. Budskapet var da som nå: La de små barn komme til meg...

Og fortsatt er Norge et kristent land med en kristen kultur og med kristne grunnverdier som gjennom-syrer samfunn og lovverk.

Tekst: Harald Fevang

La de små barn komme til meg, og hindre dem ikke! for Gud's rike beres åddanne til. Luk. 10, 16.

Hvb «Panter»

Hvalbåt «Panter» var en de mange hvalbåter bygd på Framnæs. Overlevert Aktieselskapet Ørnen (A/S Thor Dahl), Sandefjord, september 1950.

Om man ser dagens bilde, som er et utsnitt av et større bilde, så ser man at det står en mann ved rekken akter. Det er maskinist Arne Konrad Larsen, kan hans sønn, byggmester Hans J. Larsen, fortelle. Han var selv på hvalfangst med «Thorgeir» sesongen 1963/64 som maskingutt. Man var jo ikke konfirmert, om man ikke hadde hatt en tur på hvalfangst, i den tiden.

Tekst: Ragnar Iversen

Foto: Utlånt av privat samling

**SANDEFJORD
LOKALHISTORISKE SENTER**
på Pukkestad gård

Har du bidrag til denne siden?

Levér det i avisresepsjonen, mrk. Lokalhistorisk senter. Bilder merkes med hvem, hva, hvor, når, og helst med en beskrivelse. Husk navn og adresse på utlåner. Har du elektronisk stoff, send det til sv-er-lu@online.no

Sandefjord Lokalhistoriske senters redaksjonsgruppe:

Sideansvarlig: Harald Fevang.

Bildeansvarlig: Ragnar Iversen.

Medarbeidere: Sven Erik Lund, Svein Olav Løberg, Bjørn Hoelseth, Dag I. Børresen, Odd Galteland, Tor Skagun, og Tor Børresen.

Kontaktperson:
Sven Erik Lund, tlf. 928 27 154

I BYSSA: Stuert Naubert Nielsen i gang med forberedelse av middagen.

FOTO: THOR DAHL ARKIVET)

I 50-ÅRENE: Dette er fra motortanker «Jalinga» rundt 1955. Byssegutten er ukjent. Kanskje noen som kjenner seg igjen? Eller kjenner personen på bildet?

FOTO: GUNNAR HØGDEN

visning. Etter hvert som kurset steg fram gjennom sommeren, så kom de fra kontoret og plukket ut potensielle førstereisgutter, som så ble sendt til et eller annet fartøy som trengte «grønnskollinger». Hadde en følelse at dette var en måte og sikre seg gjennom sommeren. Men det var greit også.

Det var førstereis kandidater fra hele landet. Fra Lågendalen, Totenbygdene, Åndalsnes, Sandefjord og som det den gang het, Sandar. Flere ble offiserer, kapteiner og maskinsjefer i Thor Dahls rederi. Jeg tror

nok at de fleste var i arbeid før høsten kom. Det var mangel på rekrutteringen til sjølivet den gang. Men det var også mange som hadde reisetrang.

Kaptein Niemann ble senere rederiets representant i Montreal i Canada. I 1971 ble Niemann hedret med St. Olavs-medaljen i forbindelse med hans arbeid for sjømannskirken i Montreal hvor han blant annet var formann i byggekomiteen for den nye kirken som ble åpnet 16. mai samme året.

Helgerød

Dette bildet fra Alonsokrysset på Helgerød fra 21. januar 1964 viser verkstedet og garasjen som den gang var synlig her. Alle som mekket bil og skiftet olje mange steder var tidligere avhengig av en slik rampe som sees til høyre i bildet. Dette var en etterlevning fra tider da det sjelden fantes smøregreaver på mindre verksteder.

Det var sjømannen Nils Thorvald Nielsen som i 1888 kalte opp det nærliggende gårdsbruket sitt etter sitt store seilskip «Alonso», og som også svært synlig satte opp båtens navneskilt i egen hage.

Seinere ble hvalkokeriet «N. T. Nielsen Alonso» oppkalt etter samme mann. I vår tid vet selvsagt alle i Sandefjord at Alonsokrysset ligger på Helgerød!

Skolekretsen Helgerød har ellers sitt navn etter den gamle gården Helgarud som er utledet av mannsnavnet Helgi og kvinnenavnet Helga. Forøvrig har hele området en meget spennende kystlinje og en meget variert geografi. Rett øst for badeplassen Solløkka på den vesle høyden ligger en stor og severdig gravrøys.

Vårt bilde fra idag viser situasjonen i Alonsokrysset på samme sted som i 1964.

Tekst: Harald Fevang.

Foto før: Politiarkivet.

Foto nå: Ragnar Iversen.